

TEORIJA INFORMACIJE I DISKRIMINACIONO UČENJE U OBRADI POLISEMIČNIH IMENICA

Dušica Filipović Đurđević

Odeljenje za psihologiju, Filozofski fakultet u Beogradu

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet u Beogradu

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet u Novom Sadu

Mere izvedene unutar okvira teorije informacije pokazale su se kao validan deskriptor brojnih jezičkih pojava. Uspešno su primenjene u opisivanju strukture fonološkog susedstva reči, morfoloških paradigmi i klasa, sintaksičke složenosti rečenice itd. Brojna istraživanja pokazala su da je variranje opisano merama izvedenim u okviru teorije informacije praćeno variranjem u merama ljudskog ponašanja. Teorijski okvir zasnovan na principima diskriminacionog učenja ponudio je opis mogućeg algoritma i ponudio psihološke procese iz kojih bi uočene pravilnosti mogle da se izrode. Pokazano je da jednačine Reskorle i Vagnera uspešno predviđaju efekte frekvencije reči, frekvencije N-grama, veličine morfološke porodice, morfološke specifičnosti flektivne paradigme različitih vrsta reči itd. U ovom izlaganju fokusiraćemo se na polje značenja reči i pozabaviti slučajem polisemičnih imenica srpskog jezika. Kao polazna osnova poslužiće nam efekat entropije na vreme prepoznavanja polisemičnih reči, odnosno nalaz da je porast u broju značenja i porast u ujednačenosti verovatnoća značenja praćen skraćivanjem vremena reakcije u zadatku leksičke odluke. Stavićemo, jedne pored drugih, mere izvedene iz teorije informacije i mere proistekle iz okvira zasnovanog na diskriminacionom učenju. Pokušaćemo da demonstriramo da ranije opisani efekat naizvesnosti značenja reči može da proistekne iz jednog bazičnog principa učenja – učenja diskriminacije ortografskih znakova u predviđanju različitih povezanih značenja reči operacionalizovanih preko konteksta u kojima ta reč može da se pojavi.